ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

της 16ης Φεβρουαρίου 2022

αναφορικά με πρόταση οδηγίας και κανονισμού σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

(CON/2022/5)

(2022/C 210/06)

Εισαγωγή και νομική βάση

Στις 8, 14 και 20 Οκτωβρίου 2021 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) έλαβε αιτήματα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αντίστοιχα, για τη διατύπωση γνώμης αναφορικά με πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ([1]) (εφεξής ο «κανονισμός AML1») και αναφορικά με πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους μηχανισμούς που πρέπει να συγκροτήσουν τα κράτη μέλη για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και για την κατάργηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 ([2]) (εφεξής η «οδηγία AML6»).

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της ΕΚΤ βασίζεται στο άρθρο 127 παράγραφος 4 και στο άρθρο 282 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι ο προτεινόμενος κανονισμός και η προτεινόμενη οδηγία περιέχουν διατάξεις που επηρεάζουν το βασικό καθήκον του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) σχετικά με την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής της Ένωσης κατά το άρθρο 127 παράγραφος 2 πρώτη περίπτωση της Συνθήκης, το βασικό καθήκον του ΕΣΚΤ σχετικά με την προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών κατά το άρθρο 127 παράγραφος 2 τέταρτη περίπτωση της Συνθήκης, τα καθήκοντα της ΕΚΤ σχετικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά το άρθρο 127 παράγραφος 6 της Συνθήκης, την ιδιότητα νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων σε ευρώ κατά το άρθρο 128 παράγραφος 1 της Συνθήκης και τη συμβολή του ΕΣΚΤ στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά το άρθρο 127 παράγραφος 5 της Συνθήκης. Η παρούσα γνώμη εκδόθηκε από το διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 17.5 πρώτη πρόταση του εσωτερικού κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Γενικές παρατηρήσεις

1. **Επισκόπηση και εισαγωγικές παρατηρήσεις**

1.1. Η παρούσα γνώμη εξετάζει τον κανονισμό AML1 και την οδηγία AML6, τα οποία αποτελούν μέρος δέσμης τεσσάρων νομοθετικών προτάσεων που δημοσιεύτηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 20 Ιουλίου 2021 με σκοπό την ενίσχυση των κανόνων της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΚΞΧ) και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΧΤ) (ΚΞΧ/ΧΤ). Χωριστές γνώμες της ΕΚΤ εξετάζουν τις υπόλοιπες δύο νομοθετικές προτάσεις: α) την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση της Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, (ΕΕ) αριθ. 1094/2010, (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 ([3]) (εφεξής ο «κανονισμός AMLA») και β) την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και ορισμένων κρυπτοστοιχείων (αναδιατύπωση) ([4]).

([1]) COM(2021) 420 final.
([2]) COM(2021) 423 final.
([3]) COM(2021) 421 final.
([4]) COM(2021) 422 final.

1.2. Η ΕΚΤ χαιρετίζει αυτήν την πρωτοβουλία. Συνεπής προς τις προηγούμενες γνώμες της αναφορικά με νομοθετικές προτάσεις για την ΚΞΧ/ΧΤ ([5]), η ΕΚΤ υποστηρίζει σθεναρά ένα ενωσιακό καθεστώς το οποίο θα διασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη, οι αρχές και τα όργανα της Ένωσης, καθώς και οι υπόχρεες οντότητες εντός της Ένωσης θα διαθέτουν αποτελεσματικά εργαλεία αντιμετώπισης της κατάχρησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΞΧ) και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΧΤ).

1.3. Το ενωσιακό πλαίσιο ΚΞΧ/ΧΤ επηρεάζει τόσο τα καθήκοντα της ΕΚΤ στον τομέα της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά το άρθρο 127 παράγραφος 6 της Συνθήκης και κατά τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 ([6]), όσο και τα καθήκοντά της κατά το άρθρο 127 παράγραφος 2 της Συνθήκης τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της ως κεντρικής τράπεζας. Αφορά επίσης την ΕΚΤ από θεσμική άποψη.

1.4. Πρώτον, δεν έχει ανατεθεί στην ΕΚΤ καθήκον εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς ΞΧ ή ΧΤ. Αυτό αποκλείεται από το άρθρο 127 παράγραφος 6 της Συνθήκης, το οποίο περιορίζει σαφώς τα καθήκοντα που μπορούν να ανατίθενται στην ΕΚΤ στα καθήκοντα προληπτικής εποπτείας. Ωστόσο, η εξέταση των αποτελεσμάτων της εποπτείας στους τομείς ΚΞΧ/ΧΤ είναι σημαντικό να εξετάζονται τα αποτελέσματα της εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ για την εκπλήρωση των καθηκόντων προληπτικής εποπτείας της ΕΚΤ. Ειδικότερα, ο κίνδυνος από τη χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος για σκοπούς ΞΧ ή ΧΤ λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο κατά την έκδοση των αποφάσεων προληπτικής εποπτείας της ΕΚΤ αναφορικά με τις αποκτήσεις ειδικών συμμετοχών σε εποπτευόμενες οντότητες, τις χορηγήσεις και τις ανακλήσεις αδειών λειτουργίας τους και τις αξιολογήσεις της καταλληλότητας των εν ενεργεία ή μελλοντικών διευθυντικών στελεχών των εν λόγω οντοτήτων, αλλά και για σκοπούς καθημερινής άσκησης εποπτείας στο πλαίσιο της διαδικασίας εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης. Σοβαρές παραβιάσεις των υποχρεώσεων ΚΞΧ/ΧΤ μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά τη φήμη των εποπτευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων και, κατ' επέκταση, να θέσουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητά τους. Οι παραβιάσεις αυτές μπορούν να επισύρουν σημαντικές διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις για τις ίδιες τις εποπτευόμενες οντότητες ή το προσωπικό τους. Ενίοτε οι σοβαρές αυτές παραβιάσεις μπορούν να συνεπάγονται την άμεση ανάγκη ανάκλησης της άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος. Είναι, επομένως, απαραίτητες η αποτελεσματική εποπτεία στους τομείς ΚΞΧ/ΧΤ και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών προληπτικής εποπτείας και των εποπτικών αρχών της ΚΞΧ/ΧΤ ([7]). Οι τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([8]) και της οδηγίας 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([9]) κατά τα πρόσφατα έτη, καθώς και το έργο των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών, έχουν οδηγήσει στη θέσπιση διαδικασιών για τη διευκόλυνση της εν λόγω ανταλλαγής πληροφοριών, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του έργου της ΕΚΤ αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων.

1.5. Περαιτέρω, η ΕΚΤ μπορεί να ενεργεί ως αντισυμβαλλόμενος πληθώρας υπόχρεων οντοτήτων κατά τη διενέργεια πράξεων στην αγορά στο πεδίο αρμοδιοτήτων της ως κεντρικής τράπεζας. Κατά συνέπεια, η ΕΚΤ υπόκειται στις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη τις οποίες υποχρεούνται να τηρούν οι υπόχρεες οντότητες αναφορικά με τους πελάτες τους σύμφωνα με τα ισχύοντα πλαίσια ΚΞΧ/ΧΤ.

([5]) Βλ. γνώμη CON/2005/2 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 4ης Φεβρουαρίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (COM(2004) 448 final) (ΕΕ C 40 της 17.2.2005, σ. 9), γνώμη CON/2013/32 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 17ης Μαΐου 2013, αναφορικά με πρόταση οδηγίας σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και πρόταση κανονισμού περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών (ΕΕ C 166 της 12.6.2013, σ. 2), γνώμη CON/2016/49 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 12ης Οκτωβρίου 2016, σχετικά με πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και για την τροποποίηση της οδηγίας 2009/101/ΕΚ (ΕΕ C 459 της 9.12.2016, σ. 3) και γνώμη CON/2018/55 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Δεκεμβρίου 2018 αναφορικά με τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών) και συναφών νομικών πράξεων (ΕΕ C 37 της 30.1.2019, σ. 1). Όλες οι γνώμες της ΕΚΤ είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο EUR-Lex.

([6]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 287 της 29.10.2013, σ. 63).

([7]) Βλ. παράγραφο 1.2 της γνώμης CON/2018/55.

([8]) Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

([9]) Οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 338).

Ειδικές παρατηρήσεις

2. **Ορισμός των υπόχρεων οντοτήτων**

2.1. Ο κανονισμός AML1 ([10]) περιλαμβάνει κατάλογο υπόχρεων οντοτήτων για τους σκοπούς των διατάξεών του, της οδηγίας AML6 και του κανονισμού AMLA. Συνεπής προς τις προηγούμενες οδηγίες AML ([11]), ο κατάλογος των υπόχρεων οντοτήτων δεν περιλαμβάνει τις κεντρικές τράπεζες. Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι οι κεντρικές τράπεζες δεν εμπίπτουν σε καμία από τις κατηγορίες των υπόχρεων οντοτήτων του κανονισμού AML1, όπως τα πιστωτικά ιδρύματα ή οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, καθώς αυτοί οι όροι χρησιμοποιούνται χωριστά από τις κεντρικές τράπεζες στη Συνθήκη και το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής το «καταστατικό του ΕΣΚΤ»). Περαιτέρω, οι ενωσιακές νομοθετικές πράξεις που ρυθμίζουν τις δραστηριότητες των πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων φορέων της χρηματοπιστωτικής αγοράς, παραδείγματος χάρη ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([12]), η οδηγία 2013/36/ΕΕ, η οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([13]) και η οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([14]), εμπεριέχουν σαφείς διατάξεις που διευκρινίζουν ότι οι κεντρικές τράπεζες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους. Καθώς το πλαίσιο ΚΞΧ/ΧΤ της Ένωσης οδηγείται μέσω του κανονισμού AML1 προς έναν κανονισμό που θα ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος, θα ήταν χρήσιμο οι συννομοθέτες να επιβεβαιώσουν αυτή τη θέση αναφορικά με το καθεστώς των κεντρικών τραπεζών του ΕΣΚΤ, ιδίως όσον αφορά τα καθήκοντα που αυτές εκτελούνται βάσει των Συνθηκών. Όσον αφορά περαιτέρω δραστηριότητες που μπορούν να ασκούνται από ορισμένες εθνικές κεντρικές τράπεζες του ΕΣΚΤ (εφεξής «ΕθνΚΤ»), η ΕΚΤ κατανοεί ότι στις περιπτώσεις που κράτη μέλη κρίνουν ότι επιμέρους δραστηριότητες των ΕθνΚΤ, όπως η παροχή τρεχούμενων λογαριασμών στο προσωπικό τους, πρέπει να υπόκεινται στις ίδιες απαιτήσεις με εκείνες του κανονισμού AML1, ή σε σχετικό υποσύνολο αυτών, τα κράτη μέλη θα διατηρούν τη δυνατότητα επίτευξης του εν λόγω στόχου μέσω της εθνικής νομοθεσίας.

3. **Πτυχές προληπτικής εποπτείας**

3.1. *Ορισμοί*

3.1.1. Σύμφωνα με τον κανονισμό AML1 ο όρος «εποπτικός φορέας» ορίζεται ως φορέας στον οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της συμμόρφωσης των υπόχρεων οντοτήτων προς τις απαιτήσεις του κανονισμού AML1 ([15]). Ο εν λόγω κανονισμός ορίζει επίσης τον όρο «αρμόδια αρχή» στον οποίο περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η δημόσια αρχή με καθορισμένες αρμοδιότητες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ([16]). Ορισμένα καθήκοντα προληπτικής εποπτείας περιλαμβάνουν στοιχεία συναφή με την ΚΞΧ/ΧΤ. Πάντως, οι φορείς προληπτικής εποπτείας, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, πρέπει να βασίζονται στις αξιολογήσεις κινδύνου ΞΧ/ΧΤ, στη διαπίστωση παραβιάσεων των απαιτήσεων ΚΞΧ/ΧΤ ή σε άλλες πληροφορίες παρεχόμενες από τις εποπτικές αρχές της ΚΞΧ/ΧΤ. Αντίστοιχα, ο κανονισμός AMLA ([17]) κατατάσσει ως «αρχές που δεν είναι αρμόδιες για την ΚΞΧ/ΧΤ» τις δύο αρχές που είναι αρμόδιες για την προληπτική εποπτεία δυνάμει της οδηγίας 2013/36/ΕΕ και την ΕΚΤ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων της βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013. Συνεπώς, η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι ούτε ο όρος «εποπτικός φορέας» ούτε ο όρος «αρμόδια αρχή» στον κανονισμό AML1 προορίζονται να συμπεριλάβουν την ΕΚΤ ή άλλες αρχές προληπτικής εποπτείας.

([10]) Βλ. άρθρο 3 του κανονισμού AML1.

([11]) Οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 10ης Ιουνίου 1991 για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΕΕ L 166 της 28.6.1991, σ. 77), οδηγία 2001/97/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2001, για την τροποποίηση της οδηγία[ς] 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ΕΕ L 344 της 28.12.2001, σ. 76), οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 309 της 25.11.2005, σ. 15), οδηγία (ΕΕ) 2015/849 και οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 43).

([12]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 1).

([13]) Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και την τροποποίηση της οδηγίας 2002/92/ΕΚ και της οδηγίας 2011/61/ΕΕ (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 349).

([14]) Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ L 337 της 23.12.2015, σ. 35).

([15]) Βλ. άρθρο 2 σημείο 32 του κανονισμού AML1.

([16]) Βλ. άρθρο 2 σημείο 31 του κανονισμού AML1.

([17]) Βλ. άρθρο 2 παράγραφος 1 σημείο 5 του κανονισμού AMLA.

3.2. *Λειτουργία συμμόρφωσης σε επίπεδο υπόχρεων οντοτήτων*

3.2.1. Ο κανονισμός AML1 ([18]) ορίζει δύο κατηγορίες ανώτερων στελεχών ως υπεύθυνων για τη συμμόρφωση των υπόχρεων οντοτήτων με τις απαιτήσεις ΚΞΧ/ΧΤ: τον «διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης» και τον «υπεύθυνο για τον έλεγχο της συμμόρφωσης». Ο διευθυντής για τον έλεγχο συμμόρφωσης πρέπει να είναι εκτελεστικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου (ή ισοδύναμου διοικητικού οργάνου) της υπόχρεης οντότητας και είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή των πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών της υπόχρεης οντότητας που αποσκοπούν στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τον κανονισμό AML1 και τη λήψη πληροφοριών σχετικά με σημαντικές ή ουσιώδεις ανεπάρκειες των εν λόγω πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών. Η εν λόγω διάταξη εξειδικεύει την ισχύουσα σήμερα διάταξη της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 ([19]), η οποία εμπεριέχει τον όρο «διοικητικό συμβούλιο». Η νέα διάταξη προτείνεται στο πλαίσιο του κανονισμού AML1, ο οποίος, ως κανονισμός, δεν θα μεταφερθεί στα εθνικά δίκαια με τους αντίστοιχους όρους που υφίστανται στα εν λόγω δίκαια. Προτείνεται, συνεπώς, να χρησιμοποιηθεί ο γενικότερος όρος «διοικητικού οργάνου» αντί της διατύπωσης «διοικητικού συμβουλίου τους ή, εάν δεν υπάρχει διοικητικό συμβούλιο, του ισοδύναμου διοικητικού οργάνου». Ο όρος «διοικητικό όργανο» χρησιμοποιείται σε σειρά πράξεων της Ένωσης που διέπουν τις δραστηριότητες των πιστωτικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως η οδηγία 2013/36/ΕΕ, η οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([20]) (η οποία εμπεριέχει τον όρο «διοικητικό, διαχειριστικό ή εποπτικό όργανο»), η οδηγία 2014/65/ΕΕ και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 600/2014 ([21]), καθώς και η οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([22]) (η οποία χρησιμοποιεί συχνότερα τον όρο «διοικητικό όργανο ή διεύθυνση»). Επομένως, ο κανονισμός AML1 θα μπορούσε να τροποποιηθεί έτσι ώστε να αναφέρει ότι ο διευθυντής για τον έλεγχο συμμόρφωσης πρέπει να είναι εκτελεστικό μέλος του «διοικητικού οργάνου».

3.2.2. Ο κανονισμός AML1 ορίζει ότι ο διευθυντής για τον έλεγχο συμμόρφωσης πρέπει να υποβάλλει ανά τακτά χρονικά διαστήματα εκθέσεις στο διοικητικό συμβούλιο ή στο ισοδύναμο διοικητικό όργανο. Στις μητρικές επιχειρήσεις το εν λόγω πρόσωπο θα είναι επίσης υπεύθυνο για την εποπτεία πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών σε επίπεδο ομίλου. Ως προς τα πιστωτικά ιδρύματα το διοικητικό όργανο λαμβάνει αποφάσεις συλλογικά και είναι υπεύθυνο, μεταξύ άλλων, για την έγκριση και επανεξέταση των στρατηγικών και πολιτικών για την ανάληψη, διαχείριση, παρακολούθηση και μείωση των κινδύνων στους οποίους είναι ή θα μπορούσε να είναι εκτεθειμένο το ίδρυμα ([23]). Επομένως, ο κανονισμός AML1 θα πρέπει να διευκρινίζει ότι ο ορισμός του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης δεν επηρεάζει τη συλλογική ευθύνη του διοικητικού οργάνου δυνάμει άλλων πράξεων της Ένωσης.

3.2.3. Σύμφωνα με τον κανονισμό AML1 ([24]) ο υπεύθυνος για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο ή το διοικητικό όργανο της υπόχρεης οντότητας και θα είναι υπεύθυνος για την καθημερινή εφαρμογή των πολιτικών της υπόχρεης οντότητας για τη ΚΞΧ/ΧΤ, καθώς και για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με ύποπτες συναλλαγές στη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ο υπεύθυνος για τον έλεγχο συμμόρφωσης θα είναι μέλος των ανώτερων διοικητικών στελεχών της υπόχρεης οντότητας ([25]). Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι εντός των πιστωτικών ιδρυμάτων ο υπεύθυνος για τον έλεγχο συμμόρφωσης και ο διευθυντής για τον έλεγχο συμμόρφωσης θα εκτελούν εν μέρει καθήκοντα εσωτερικού ελέγχου τα οποία θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με την οδηγία 2013/36/ΕΕ, όπως ερμηνεύεται υπό το πρίσμα των εφαρμοστέων κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (εφεξής «ΕΑΤ») ([26]). Αυτό συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ανεξαρτησία από την πλευρά του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης και του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης, όρια στον συνδυασμό των καθηκόντων τους με άλλα καθήκοντα εντός του πιστωτικού ιδρύματος, επαρκείς πόρους για την εκτέλεση των καθηκόντων τους και πρόσβαση στο διοικητικό όργανο.

3.2.4. Περαιτέρω, ο κανονισμός AML1 ορίζει ότι όσον αφορά τις υπόχρεες οντότητες που υπόκεινται σε ελέγχους των ανώτερων διοικητικών στελεχών τους βάσει άλλων ενωσιακών πράξεων, οι υπεύθυνοι για τον έλεγχο της συμμόρφωσης πρέπει να υπόκεινται σε επαλήθευση της συμμόρφωσής τους με τις εν λόγω απαιτήσεις. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η εν λόγω διάταξη αφορά μόνο τις απαιτήσεις που ορίζονται σε άλλες πράξεις της Ένωσης και δεν θεσπίζει πρόσθετες απαιτήσεις για την επαλήθευση της καταλληλότητας του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ή του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης. Αυτό συνεπάγεται ότι μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες άλλες πράξεις της Ένωσης απαιτούν ήδη να υπόκειται σε επαλήθευση καταλληλότητας ο υπεύθυνος για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ή ο διευθυντής για τον έλεγχο συμμόρφωσης θα πραγματοποιείται η εν λόγω επαλήθευση σύμφωνα με τις εν λόγω πράξεις της Ένωσης. Θα ήταν σκόπιμο

([18]) Βλ. άρθρο 9 του κανονισμού AML1.

([19]) Βλ. άρθρο 46 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.

([20]) Οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα ΙΙ) (ΕΕ L 335 της 17.12.2009, σ. 1).

([21]) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 600/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 84).

([22]) Οδηγία (ΕΕ) 2017/1132 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, σχετικά με ορισμένες πτυχές του εταιρικού δίκαιου (ΕΕ L 169 της 30.6.2017, σ. 46).

([23]) Βλ. άρθρο 76 παράγραφος 1 της οδηγίας 2013/36/ΕΕ.

([24]) Βλ. άρθρο 9 παράγραφος 3 του κανονισμού AML1.

([25]) Όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 28 του κανονισμού AML1.

([26]) Βλ. ιδίως τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΤ σχετικά με την εσωτερική διακυβέρνηση στο πλαίσιο της οδηγίας 2013/36/ΕΕ (EBA/GL/2021/05). Διατίθενται στον δικτυακό τόπο της ΕΑΤ.

να διευκρινιστούν διάφοροι πρακτικοί κανόνες για τις περιπτώσεις στις οποίες η επαλήθευση καταλληλότητας του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ή του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης πραγματοποιείται από αρχή διαφορετική από τους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ. Πρώτον, πρέπει να διασφαλιστεί ότι σε μια τέτοια περίπτωση οι αντίστοιχοι εποπτικοί φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ θα παρέχουν στην εν λόγω αρχή κάθε απαραίτητη πληροφορία εντός της εποπτικής τους αρμοδιότητας και σε συνεργασία με άλλες αρχές αρμόδιες για την ΚΞΧ/ΧΤ, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο. Παραδείγματος χάρη, εάν οι αρχές προληπτικής εποπτείας έχουν επιφορτιστεί με τη διεξαγωγή της αξιολόγησης καταλληλότητας του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ή του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης, αυτές θα μπορούν κατά κανόνα να αξιολογήσουν ορισμένα κριτήρια καταλληλότητας, όπως τη φήμη, την εντιμότητα και την ακεραιότητα του εν λόγω ατόμου. Ωστόσο, προκειμένου για άλλα κριτήρια, όπως το εάν το άτομο διαθέτει επαρκείς γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρία για την άσκηση των καθηκόντων του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης ή του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης, οι εποπτικοί φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ θα έχουν την εμπειρογνωσία και τις απαιτούμενες πληροφορίες. Δεύτερον, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία των πληροφοριών των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ όσον αφορά την επαλήθευση καταλληλότητας και τη σημασία των διευθυντών για τον έλεγχο συμμόρφωσης και των υπεύθυνων για τον έλεγχο της συμμόρφωσης για την αποστολή των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ η οποία ορίζεται στον κανονισμό AML1 ([27]), οι εποπτικές αρχές της ΚΞΧ/ΧΤ πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αποτρέψουν την άσκηση των καθηκόντων του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης ή του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης από άτομο το οποίο δεν θεωρούν ότι έχει τις απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρογνωσία, ακόμη και όταν η συνολική επαλήθευση καταλληλότητας διενεργείται από άλλη αρχή. Ωστόσο, επειδή τα ορισμένα άτομα μπορεί να έχουν διοριστεί για την άσκηση περισσότερων καθηκόντων εντός της υπόχρεης οντότητας, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η αρνητική στάση του εποπτικού φορέα της ΚΞΧ/ΧΤ όσον αφορά τα καθήκοντα του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης ή του υπεύθυνου για τον έλεγχο της συμμόρφωσης δεν επηρεάζει τη δυνατότητα της αρχής που είναι αρμόδια για τη συνολική επαλήθευση καταλληλότητας να εκδώσει θετική απόφαση όσον αφορά τυχόν άλλα καθήκοντα των ορισμένων ατόμων. Ενόψει τούτου, πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι τα καθήκοντα του διευθυντή για τον έλεγχο συμμόρφωσης κατά τον κανονισμό AML1 ([28]) αφορούν μόνο τη διασφάλιση συμμόρφωσης με τις διατάξεις του. Τρίτον, επειδή οι αξιολογήσεις καταλληλότητας υπόκεινται σε αυστηρές προθεσμίες, πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι πληροφορίες του εποπτικού φορέα της ΚΞΧ/ΧΤ όσον αφορά τη συνολική επαλήθευση καταλληλότητας πρέπει να παρέχονται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Από την άποψη αυτή προτείνεται επίσης να προβλεφθούν οι περιπτώσεις στις οποίες δεν θα παρέχεται αξιολόγηση από τον εποπτικό φορέα της ΚΞΧ/ΧΤ εντός της προθεσμίας. Τέταρτον, επειδή η αρχή που είναι αρμόδια για τη συνολική επαλήθευση καταλληλότητας θα βασίζεται πλήρως στις πληροφορίες του εποπτικού φορέα της ΚΞΧ/ΧΤ όσον αφορά τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρογνωσία του ορισμένου ατόμου, προτείνεται η αξιολόγηση των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ να αποτελεί μέρος της απόφασης της αρχής που διενεργεί τη συνολική επαλήθευση καταλληλότητας. Πέμπτον, προτείνεται επίσης οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συνεργασία για την ΚΞΧ/ΧΤ που προβλέπονται στην οδηγία AML6 ([29]) να περιλαμβάνουν και πρακτικούς κανόνες για τον τρόπο συνεργασίας των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ με την ΕΚΤ και τις εθνικές αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 κατά τη διαδικασία των επαληθεύσεων καταλληλότητας των διευθυντών για τον έλεγχο συμμόρφωσης ή των υπεύθυνων για τον έλεγχο της συμμόρφωσης, και να ορίζουν συγκεκριμένες προθεσμίες εντός των οποίων θα παρέχονται οι πληροφορίες των εποπτικών αυτών φορέων στις επαληθεύσεις καταλληλότητας.

3.3. *Εξουσίες των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων και μέτρων*

3.3.1. Η οδηγία AML6 ορίζει ένα ευρύ φάσμα διοικητικών κυρώσεων και μέτρων τα οποία είναι διαθέσιμα στους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ ([30]) και τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις δεν μπορούν να συμπίπτουν με ή να παρεμποδίζουν τις κυρώσεις και τα μέτρα που επιβάλλονται από άλλες εποπτικές αρχές, συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που της ανατίθενται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1024/2013. Για τον λόγο αυτόν προτείνεται η δημιουργία κατάλληλου συντονιστικού μηχανισμού μεταξύ των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ και των λοιπών σχετικών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των φορέων προληπτικής εποπτείας. Αυτές οι ρυθμίσεις μπορούν να υποστηρίξουν τις αρχές κατά τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των κυρώσεων και μέτρων και να αποτρέψουν απρόβλεπτες συγκρούσεις ως προς τα αποτελέσματά τους. Μακροπρόθεσμα είναι σημαντικό να διευκρινιστούν περαιτέρω οι πρακτικές πτυχές των διαδικασιών συντονισμού μέσω κατευθυντήριων γραμμών (ή άλλου κανονιστικού εγγράφου), προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι σχετικές αρχές μπορούν να προβαίνουν στις απαιτούμενες ενέργειες εντός προθεσμιών οι οποίες συχνά θα είναι σύντομες και σαφώς οριζόμενες στη νομοθεσία. Αυτό ισχύει επίσης για τη συνεργασία σε σχέση με τις αξιολογήσεις καταλληλότητας (βλ. παράγραφο 3.2.4). Περαιτέρω, όπου έχουν ανατεθεί οι ίδιες ή παρόμοιες εποπτικές εξουσίες στις αρχές ΚΞΧ/ΧΤ και στις αρχές προληπτικής εποπτείας οι κατευθυντήριες αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εξουσίες θα ασκούνται σε κάθε περίπτωση από την πλέον κατάλληλη αρχή για την εφαρμογή τους. Καθώς η ανάπτυξη των εν λόγω κατευθυντήριων αρχών ενδέχεται να απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ της Αρχής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της ΕΑΤ (και ενδεχομένως επίσης της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών και της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων), η ΕΚΤ έχει προτείνει ειδικές διατάξεις που διευκολύνουν τη συνεργασία των εν λόγω αρχών για την ανάπτυξη των κανονιστικών προϊόντων στη χωριστή γνώμη της για τον κανονισμό AMLA.

([27]) Βλ. άρθρο 2 σημείο 32 του κανονισμού AML1.
([28]) Βλ. άρθρο 9 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού AML1.
([29]) Βλ. άρθρο 52 στοιχείο α) της οδηγίας AML6.
([30]) Βλ. άρθρα 39 έως 41 της οδηγίας AML6.

3.3.2. Οι προτεινόμενες εξουσίες για τους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ στην οδηγία AML6 περιλαμβάνουν επίσης την εξουσία τους να ανακαλούν ή να αναστέλλουν τις άδειες λειτουργίας των υπόχρεων οντοτήτων και να επιβάλλουν προσωρινή απαγόρευση σε πρόσωπα που ασκούν διοικητικά καθήκοντα σε υπόχρεη οντότητα της άσκησης διοικητικών καθηκόντων σε υπόχρεες οντότητες ([31]). Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις η αρχή που είναι αρμόδια για τη χορήγηση και την ανάκληση αδειών λειτουργίας σε διάφορες κατηγορίες υπόχρεων οντοτήτων ή για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την καταλληλότητα των μελών των διοικητικών οργάνων τους ή των κατόχων καίριων θέσεων είναι διαφορετική από τον εποπτικό φορέα της ΚΞΧ/ΧΤ. Επίσης, η αρμοδιότητα χορήγησης και ανάκλησης αδειών λειτουργίας ή λήψης αποφάσεων σχετικά με την καταλληλότητα ενδέχεται να διέπεται από άλλες νομοθετικές πράξεις πλην την νομοθεσίας για την ΚΞΧ/ΧΤ. Παραδείγματος χάρη, η χορήγηση αδειών λειτουργίας σε πιστωτικά ιδρύματα· εντός της Ένωσης ρυθμίζεται πρωτίστως από την οδηγία 2013/36/ΕΕ ενώ, για τα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν ιδρυθεί σε κράτη μέλη τα οποία συμμετέχουν στον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό η ΕΚΤ έχει επιφορτιστεί με την αποκλειστική αρμοδιότητα χορήγησης και ανάκλησης αδειών λειτουργίας. Περαιτέρω, οι εν λόγω νομοθετικές πράξεις ενδέχεται να μην αναγνωρίζουν τη δυνατότητα αναστολής άδειας λειτουργίας: τούτο συμβαίνει, παραδείγματος χάρη, σύμφωνα με την οδηγία 2013/36/ΕΕ. Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι αυτές οι διατάξεις εμπεριέχονται επί του παρόντος στην οδηγία (ΕΕ) 2015/849 και ότι, όσον αφορά ορισμένες υπόχρεες οντότητες, οι εποπτικοί φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ μπορεί να έχουν την εξουσία να χορηγούν και να ανακαλούν άδειες λειτουργίας. Ωστόσο, για να είναι σαφές ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η αποκλειστική εξουσία για την ανάκληση αδειών λειτουργίας των υπόχρεων οντοτήτων ασκείται από άλλες αρχές πλην των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ και για να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των εξουσιών εποπτείας σε άλλες περιπτώσεις, πρέπει να διευκρινιστεί ότι στις περιπτώσεις στις οποίες η εξουσία ανάκλησης άδειας λειτουργίας ή άλλης ενέργειας όσον αφορά την άδεια λειτουργίας υπόχρεης οντότητας ανατίθεται σε άλλη αρχή, οι εποπτικοί φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν την ανάκληση ή άλλη ενέργεια όσον αφορά την άδεια λειτουργίας μόνο στην αρχή που είναι αρμόδια για την εν λόγω ενέργεια. Ομοίως, στις περιπτώσεις στις οποίες η λήψη αποφάσεων σχετικά με την καταλληλότητα των μελών των διοικητικών οργάνων ή των κατόχων καίριων θέσεων εμπίπτει στην αρμοδιότητα άλλης αρχής, η οδηγία AML6 πρέπει να ορίζει ότι οι εποπτικοί φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ έχουν την εξουσία να προτείνουν τη λήψη της απόφασης στην αρχή που είναι αρμόδια για την εν λόγω ενέργεια. Η διατύπωση αυτή εναρμονίζεται περισσότερο με τη διατύπωση που προτείνεται από την Επιτροπή στον κανονισμό AMLA ([32]).

3.3.3. Η οδηγία AML6 ορίζει ότι μπορούν να επιβληθούν διοικητικά μέτρα πλην των κυρώσεων για εντοπισθείσες παραβιάσεις οι οποίες δεν θεωρούνται αρκετά σοβαρές για να τιμωρηθούν με διοικητική κύρωση ([33]). Ωστόσο, ορισμένα από τα διοικητικά μέτρα που αναφέρονται στην οδηγία AML6 ενδέχεται να έχουν σοβαρότερες επιπτώσεις σε μια υπόχρεη οντότητα απ' ό,τι οι διοικητικές κυρώσεις. Ο περιορισμός των διοικητικών μέτρων, πλην των κυρώσεων, σε λιγότερο σοβαρές παραβιάσεις μπορεί να περιορίσει τις αρχές της ΚΞΧ/ΧΤ ως προς την επιλογή της καταλληλότερης εποπτικής αντίδρασης σε παραβάσεις των απαιτήσεων του κανονισμού AML1. Κατά συνέπεια, προτείνεται να καταργηθεί η διατύπωση αυτή στην οδηγία AML6. Θα πρέπει ενδεχομένως να εξεταστεί, επίσης, η ευθυγράμμιση των διατυπώσεων του άρθρου 41 παράγραφος 1 της οδηγίας AML6 και του άρθρου 20 παράγραφος 1 του κανονισμού AMLA. Ενώ η προηγούμενη διάταξη απαιτεί από τους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ να έχουν τις εξουσίες που αναφέρονται σε αυτήν κατά τον εντοπισμό παραβιάσεων του κανονισμού AML1, η τελευταία διάταξη είναι ευρύτερη και προβλέπει ότι η AMLA θα έχει εποπτικές εξουσίες και σε περιπτώσεις πιθανών παραβιάσεων του κανονισμού AML1 και σε περιπτώσεις στις οποίες οι ρυθμίσεις που εφαρμόζει η επιλεγμένη υπόχρεη οντότητα δεν διασφαλίζουν ορθή διαχείριση των κινδύνων της. Όταν οι εν λόγω διατάξεις ευθυγραμμιστούν, πρέπει περαιτέρω να διασφαλιστεί ότι στις περιπτώσεις στις οποίες η οδηγία AML6 και ο κανονισμός AMLA συνδέουν εποπτικές εξουσίες με ανεπάρκειες στη διαχείριση κινδύνων από υπόχρεες οντότητες θα διευκρινίζεται ότι αυτό αφορά μόνο κινδύνους ΞΧ/ΧΤ και όχι άλλους κινδύνους, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν δυνητικές συγκρούσεις με τη νομοθεσία περί προληπτικής εποπτείας.

3.4. *Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αρχών*

3.4.1. Η οδηγία AML6 ορίζει τις υποχρεώσεις επαγγελματικού απορρήτου των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ των πιστωτικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (εφεξής συλλογικά οι «αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ»), εισάγοντας εξαιρέσεις στις περιπτώσεις στις οποίες οι αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ θα εξουσιοδοτηθούν να παρέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες σε άλλες αρχές ([34]). Οι εν λόγω διατάξεις δεν φαίνεται να επιτρέπουν την ανταλλαγή εμπιστευτικών πληροφοριών με διάφορες κατηγορίες αρχών, ακόμη και αν η αυτή η ανταλλαγή μπορεί να απαιτείται στην πράξη. Παραδείγματος χάρη, παρά το γεγονός ότι η οδηγία AML6 απαιτεί από τους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ να συνεργάζονται με αρμόδιες αρχές ([35]) και με φορολογικές αρχές ([36]), η εξουσία παροχής εμπιστευτικών πληροφοριών σε αυτές τις αρχές φαίνεται ότι εξαρτάται από το εάν τα

([31]) Βλ. άρθρο 41 παράγραφος 1 στοιχεία ε) και στ) της οδηγίας AML6.

([32]) Βλ. άρθρο 20 παράγραφος 2 στοιχείο θ) του κανονισμού AMLA το οποίο αναφέρει ότι η Αρχή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας διαθέτει την εξουσία «να προτείνει την ανάκληση της άδειας επιλεγμένης υπόχρεης οντότητας στην αρχή που έχει χορηγήσει την εν λόγω άδεια.».

([33]) Βλ. άρθρο 41 παράγραφος 1 της οδηγίας AML6.

([34]) Βλ., ιδίως, άρθρα 50 και 51 της οδηγίας AML6.

([35]) Ο όρος «αρμόδιες αρχές» ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 31 του κανονισμού AML1 και περιλαμβάνει α) τη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών· β) εποπτική αρχή της ΚΞΧ/ΧΤ η οποία είναι δημόσιος φορέας ή δημόσια αρχή που εποπτεύει τους αυτορρυθμιζόμενους φορείς· γ) δημόσια αρχή που ασκεί καθήκοντα διερεύνησης ή δίωξης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, των βασικών αδικημάτων της ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ή που ασκεί καθήκοντα εντοπισμού, κατάσχεσης ή δέσμευσης και δήμευσης περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες· δ) δημόσια αρχή με καθορισμένες αρμοδιότητες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

([36]) Βλ. άρθρο 45 της οδηγίας AML6.

κράτη μέλη επιλέγουν να επιτρέψουν την εν λόγω ανταλλαγή ([37]). Για να γίνει πιο περιεκτικός ο κατάλογος των εξαιρέσεων από τη γενική απαίτηση επαγγελματικού απορρήτου σύμφωνα με την οδηγία AML6 ([38]) πρέπει να διεξαχθεί έρευνα των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ για τον καθορισμό των κατηγοριών των αρχών στις οποίες θα κοινοποιούν (ή θα πρέπει να κοινοποιούν) εμπιστευτικές πληροφορίες στην πράξη. Επιπρόσθετα, μπορούν να εξεταστούν ενδεχόμενες αλληλεπιδράσεις με άλλες αρχές δυνάμει του προτεινόμενου κανονισμού για τις αγορές κρυπτοστοιχείων ([39]) (εφεξής ο «προτεινόμενος κανονισμός MiCA»). Περαιτέρω, η οδηγία AML6 δεν φαίνεται να ορίζει απαίτηση επαγγελματικού απορρήτου για τους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ άλλων υπόχρεων οντοτήτων πλην των πιστωτικών ή χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (εφεξής συλλογικά οι «αρχές μη χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ»). Δεν είναι σαφές αν σε μια τέτοιου είδους περίπτωση οι αρχές χρηματοπιστωτικής και μη χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ μπορούν να συνεργάζονται αποτελεσματικά μεταξύ τους και με άλλες αρχές.

3.4.2. Η οδηγία AML6 απαιτεί η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορέων προληπτικής εποπτείας και των αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ να υπόκειται στις απαιτήσεις επαγγελματικού απορρήτου που ορίζονται στην ίδια ([40]). Καθώς το καθεστώς επαγγελματικού απορρήτου στο οποίο υπόκεινται οι αρχές προληπτικής εποπτείας ρυθμίζεται σε άλλες πράξεις της Ένωσης, όπως η οδηγία 2013/36/ΕΕ όσον αφορά τους φορείς προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, προτείνεται η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων της οδηγίας AML6 έτσι ώστε να καλύπτουν επίσης ισοδύναμες απαιτήσεις επαγγελματικού απορρήτου. Περαιτέρω, προτείνεται η εν λόγω απαίτηση να εφαρμόζεται και στην ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες αρχές που παρατίθενται στην οδηγία AML6 ([41]), προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη μεταχείριση των πληροφοριών που κοινοποιούνται, ανεξάρτητα από τις αρχές που εμπλέκονται στην ανταλλαγή. Οι τροποποιήσεις αυτές θα συνάδουν με τη λύση που προτείνεται σε άλλες διατάξεις της οδηγίας AML6 ([42]) και έχει υιοθετηθεί από τους νομοθέτες στην οδηγία 2013/36/ΕΕ ([43]).

3.4.3. Η οδηγία AML6 φαίνεται ότι δεν επιτρέπει στους εποπτικούς φορείς της ΚΞΧ/ΧΤ να κοινοποιούν πληροφορίες στις κεντρικές τράπεζες ([44]). Η πληροφορία ότι εποπτικός φορέας της ΚΞΧ/ΧΤ σκοπεύει να επιβάλει σημαντική διοικητική κύρωση σε πιστωτικό ίδρυμα ([45]) ή να προτείνει την ανάκληση άδειας λειτουργίας σύμφωνα με την οδηγία AML6 ([46]) μπορεί να έχει μεγάλη σημασία για μια κεντρική τράπεζα. Προτείνεται η προσθήκη στην οδηγία AML6 διάταξης περί παροχής αντίστοιχης άδειας για την ανταλλαγή πληροφοριών τουλάχιστον για τις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ. Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες που έχουν λάβει για την άσκηση των καθηκόντων τους.

3.4.4. Η οδηγία AML6 δεν φαίνεται να επιτρέπει στις αρχές μη χρηματοπιστωτικής εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ να κοινοποιούν εμπιστευτικές πληροφορίες στους φορείς προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η εν λόγω ανταλλαγή μπορεί να δικαιολογείται όταν υπόχρεες οντότητες πλην των πιστωτικών ή χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως οι πάροχοι ενυπόθηκης και καταναλωτικής πίστης ([47]), ανήκουν σε όμιλο που περιλαμβάνει και πιστωτικά ή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Προτείνεται, συνεπώς, η προσθήκη διάταξης περί παροχής μιας τέτοιου είδους άδειας.

3.5. *Άσκηση δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη σε περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώνεται ότι ένα ίδρυμα τελεί υπό πτώχευση ή ενδέχεται να πτωχεύσει*

3.5.1. Σύμφωνα με τον κανονισμό AML1, στην περίπτωση των πιστωτικών ιδρυμάτων η δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη πρέπει να εφαρμόζεται και υπό την επιτήρηση των εποπτικών φορέων της ΚΞΧ/ΧΤ κατά τη στιγμή κατά την οποία διαπιστώνεται ότι το ίδρυμα τελεί υπό πτώχευση ή ενδέχεται να πτωχεύσει σύμφωνα με την οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([48]) ή όταν οι καταθέσεις δεν είναι διαθέσιμες σύμφωνα με την οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και

([37]) Βλ. άρθρο 51 παράγραφος 2 της οδηγίας AML6.
([38]) Βλ. κεφάλαιο V της οδηγίας AML6.
([39]) Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αγορές κρυπτοστοιχείων και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 (COM(2020) 593 final).
([40]) Βλ. άρθρο 50 παράγραφος 2 τελευταίο εδάφιο της οδηγίας AML6.
([41]) Βλ. άρθρο 50 παράγραφος 2 της οδηγίας AML6.
([42]) Βλ. άρθρο 51 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας AML6.
([43]) Βλ., παραδείγματος χάρη, άρθρο 56 της οδηγίας 2013/36/ΕΕ.
([44]) Βλ. άρθρα 50 και 51 της οδηγίας AML6.
([45]) Βλ. άρθρο 40 της οδηγίας AML6.
([46]) Βλ. άρθρο 41 παράγραφος 1 στοιχείο ε) της οδηγίας AML6.
([47]) Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο ια) του κανονισμού AML1.
([48]) Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 190).

του Συμβουλίου ([49]). Στις περιπτώσεις αυτές οι εποπτικοί φορείς πρέπει να αποφασίσουν για την ένταση και το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω μέτρων δέουσας επιμέλειας σε σχέση με τις συγκεκριμένες περιστάσεις που ισχύουν στο πιστωτικό ίδρυμα ([50]). Η εφαρμογή των εν λόγω μέτρων όσον αφορά το σύνολο ή σημαντικό μέρος των πελατών του ιδρύματος ενδέχεται να είναι σχετικά επαχθής και χρονοβόρα, ιδίως εάν το πιστωτικό ίδρυμα δεν έχει συγκεντρώσει τις σχετικές πληροφορίες από τους πελάτες του. Προτείνεται, συνεπώς, να διευκρινιστεί ότι τα εν λόγω μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη πρέπει να εφαρμόζονται μόνο εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

4. **Όρια πληρωμών σε μετρητά**

4.1. Ο κανονισμός AML1 απαγορεύει στα πρόσωπα που εμπορεύονται αγαθά και παρέχουν υπηρεσίες να εισπράττουν ή να καταβάλλουν πληρωμές σε μετρητά άνω του ποσού των 10 000 EUR ή του ισόποσου σε άλλα νομίσματα. Επιτρέπει, επίσης, στα κράτη μέλη να διατηρούν χαμηλότερα όρια ή να θεσπίζουν χαμηλότερα όρια κατόπιν διαβούλευσης με την ΕΚΤ ([51]). Η θέσπιση αυτής της διάταξης θα αποκλείει τη χρήση τραπεζογραμματίων σε ευρώ για συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών και μεταξύ επιχειρήσεων που υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που ορίζεται.

4.2. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η ΕΚΤ έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων σε ευρώ μέσα στην Ένωση ([52]). Τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ που εκδίδονται από την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ είναι τα μόνα τραπεζογραμμάτια που αποτελούν νόμιμο χρήμα μέσα στη ζώνη του ευρώ ([53]). Η χρήση των μοναδικών μέσων πληρωμής που αποτελούν νόμιμο χρήμα, η οποία κατοχυρώνεται στο πρωτογενές δίκαιο, θα είναι επομένως παράνομη όταν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ορίζεται από την προβλεπόμενη απαγόρευση. Εναπόκειται στον νομοθέτη της Ένωσης να επιβεβαιώσει ότι η εν λόγω απαγόρευση δεν επηρεάζει αδικαιολόγητα το θεμελιώδες δικαίωμα ιδιοκτησίας το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 17 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([54]). Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΚΤ παρατηρεί ότι το δικαίωμα ιδιοκτησίας δεν είναι απόλυτο, αλλά μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς για λόγους δημόσιου συμφέροντος και στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον νόμο. Σε προηγούμενες γνώμες η ΕΚΤ αναγνώρισε ότι η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί λόγο δημόσιου συμφέροντος ([55]). Είναι σημαντικό οι εν λόγω περιορισμοί να βασίζονται σε τεκμήρια και να συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή να είναι πρόσφοροι για την επίτευξη του νομίμως επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο ([56]).

4.3. Η έννοια του «νομίμου χρήματος» εξετάστηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Δικαστήριο διευκρίνισε, ειδικότερα, ότι η έννοια του «νομίμου χρήματος» που χρησιμοποιείται για τον χαρακτηρισμό ενός μέσου πληρωμής εκφραζόμενου σε συγκεκριμένη νομισματική μονάδα σημαίνει ότι κατά κανόνα δεν επιτρέπεται η μη αποδοχή του εν λόγω μέσου πληρωμής για την εξόφληση οφειλής εκφραζόμενης στην ίδια νομισματική μονάδα, στην ονομαστική της αξία, με αποτέλεσμα την απόσβεση της οφειλής ([57]). Για τη διασαφήνιση της έννοιας του «νομίμου χρήματος» σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη τη σύσταση 2010/191/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([58]), η οποία παρέχει χρήσιμα στοιχεία για την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης. Το σημείο 1 της σύστασης 2010/191/ΕΕ αναφέρει ότι στις περιπτώσεις που υπάρχει υποχρέωση πληρωμής η ιδιότητα των τραπεζογραμματίων και κερμάτων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος θα πρέπει να συνεπάγεται τα εξής: α) την υποχρεωτική αποδοχή αυτών των τραπεζογραμματίων και κερμάτων· β) την αποδοχή τους στην ονομαστική αξία· και γ) την εξοφλητική τους ενέργεια. Κατά το Δικαστήριο αυτό επιβεβαιώνει ότι η έννοια του νομίμου χρήματος καλύπτει, μεταξύ άλλων, μια κατ' αρχήν υποχρέωση αποδοχής των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ ως μέσου πληρωμής ([59]).

([49]) Οδηγία 2014/49/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 149).

([50]) Βλ. άρθρο 15 παράγραφος 4 του κανονισμού AML1.

([51]) Βλ. άρθρο 59 του κανονισμού AML1.

([52]) Άρθρο 128 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο της Συνθήκης και άρθρο 16 πρώτο εδάφιο του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

([53]) Άρθρο 128 παράγραφος 1 τρίτο εδάφιο της Συνθήκης και άρθρο 16 τρίτο εδάφιο του καταστατικού του ΕΣΚΤ.

([54]) Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391).

([55]) Βλ. γνώμη CON/2014/37· γνώμη CON/2017/18· και γνώμη CON/2019/4.

([56]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψεις 69-70.

([57]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψη 46.

([58]) Σύσταση της Επιτροπής 2010/191/ΕΕ, της 22ας Μαρτίου 2010, σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ (ΕΕ L 83 της 30.3.2010, σ. 70).

([59]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψεις 46 έως 49.

4.4. Εντούτοις, το Δικαστήριο διευκρίνισε περαιτέρω ότι η εν λόγω ιδιότητα των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος δεν επιβάλλει την απόλυτη, αλλά μόνον την κατ' αρχήν αποδοχή των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ως μέσου πληρωμής. Ειδικότερα, η ιδιότητα νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων σε ευρώ δεν εμποδίζει ένα κράτος μέλος, στο πλαίσιο της άσκησης των ιδίων αρμοδιοτήτων του, να εισάγει για λόγους νόμιμου δημοσίου συμφέροντος παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα αποδοχής των τραπεζογραμματίων σε ευρώ για την εξόφληση των υποχρεώσεων πληρωμής, υπό την επιφύλαξη της τήρησης ορισμένων προϋποθέσεων ([60]). Παρά το γεγονός ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στη συγκεκριμένη υπόθεση αφορούσε μέτρο που εισήγαγε κράτος μέλος, η ΕΚΤ θεωρεί ότι η ίδια συλλογιστική ισχύει και για τα μέτρα που εισάγει η Ένωση στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων της.

4.5. Οι προϋποθέσεις που ορίζονται από το Δικαστήριο για τους περιορισμούς στην ιδιότητα νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων σε ευρώ απαιτούν, ιδίως, α) το μέτρο να μην έχει ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό του νομικού καθεστώτος της ιδιότητας των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος· β) να μην συνεπάγεται, από νομικής ή πραγματικής απόψεως, την κατάργηση των εν λόγω τραπεζογραμματίων, ιδίως θέτοντας υπό αμφισβήτηση την κατά κανόνα δυνατότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων πληρωμής μέσω των μετρητών αυτών· γ) να έχει θεσπιστεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος· δ) ο περιορισμός στις πληρωμές σε μετρητά που συνεπάγεται η ρύθμιση αυτή να είναι πρόσφορος για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος· και ε) να μην υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού αυτού ([61]).

4.6. Η ΕΚΤ παρατηρεί ότι το άρθρο 59 του κανονισμού AML1 δεν έχει ούτε ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα τον καθορισμό του νομικού καθεστώτος της ιδιότητας των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος. Περαιτέρω, η ΕΚΤ επικροτεί το γεγονός ότι, παρότι φαίνεται να λείπει μια ανάλυση ή εκτίμηση επιπτώσεων, το ανώτατο όριο για την προβλεπόμενη απαγόρευση στις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών και μεταξύ επιχειρήσεων έχει οριστεί σε αρκετά υψηλό επίπεδο, ώστε να αποτρέπει τυχόν πραγματικές επιπτώσεις που έχουν ως αποτέλεσμα την κατάργηση των τραπεζογραμματίων σε ευρώ. Η κατάργηση στην πράξη των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ενδέχεται να προκύψει, μεταξύ άλλων, εάν τα ανώτατα όρια οριστούν σε τόσο χαμηλό επίπεδο ώστε να απειλούν την οικονομική βιωσιμότητα των μετρητών ως γενικού και ευρέως αποδεκτού μέσου πληρωμής και να θέτουν σε κίνδυνο τη λειτουργία του κύκλου πληρωμών σε μετρητά, εν τέλει επηρεάζοντας επίσης τις συναλλαγές κάτω του ανώτατου ορίου. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΚΤ παρατηρεί ότι τα μετρητά συνεχίζουν να κατέχουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνία και ότι η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ παραμένουν αποφασισμένες να διαφυλάξουν την ύπαρξή τους, την ευρεία γενική διαθεσιμότητα και δυνατότητα χρήσης τους ως μέσο πληρωμής και αποθήκευσης αξίας. Κατά συνέπεια, τυχόν τέτοιου είδους περιορισμοί στις πληρωμές σε μετρητά και οι επιδιωκόμενοι σκοποί τους πρέπει να διευκρινίζονται προσεκτικά από την Ένωση και τις εθνικές αρμόδιες αρχές στο ευρύ κοινό μέσω κατάλληλων μέτρων επικοινωνίας, προκειμένου να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στα μετρητά ευρώ ως έγκυρο, νόμιμο και αξιόπιστο μέσο πληρωμής. Προτείνεται αυτά τα μέτρα επικοινωνίας να περιλαμβάνουν επίσης παρατηρήσεις αναφορικά με λιγότερα περιοριστικά μέτρα, όπως μια υποχρέωση κοινοποίησης για συναλλαγές πάνω από ένα συγκεκριμένο ανώτατο όριο και τους λόγους για τους οποίους αυτά θεωρούνται λιγότερο αποτελεσματικά.

4.7. Η ικανότητα πληρωμής σε μετρητά παραμένει ιδιαίτερα σημαντική για όσους προτιμούν για διάφορους νόμιμους λόγους να χρησιμοποιούν μετρητά έναντι άλλων μέσων πληρωμής ή δεν έχουν πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα και σε ηλεκτρονικά μέσα πληρωμής. Τα μετρητά είναι, κατά κανόνα, επίσης χρήσιμα και εκτιμώνται ως μέσο πληρωμής, καθώς επιτρέπουν τις ανεξάρτητες πληρωμές και διασφαλίζουν την προστασία των δεδομένων και της ιδιωτικής ζωής. Περαιτέρω, είναι ένα ευρέως αποδεκτό, ταχύ μέσο πληρωμής και διευκολύνουν τον έλεγχο επί των δαπανών του πληρωτή. Επιπλέον, είναι επί του παρόντος το μοναδικό μέσο πληρωμής που επιτρέπει στους πολίτες τον άμεσο διακανονισμό μιας συναλλαγής σε χρήμα κεντρικών τραπεζών ([62]), χωρίς διαμεσολαβητή και χωρίς επιπλέον κόστος. Ο διακανονισμός μιας συναλλαγής πληρωμής σε μετρητά δεν προϋποθέτει τη χρήση των υπηρεσιών που παρέχονται από ένα ή περισσότερα τρίτα μέρη ούτε τη διαθεσιμότητα τεχνικού εξοπλισμού για την υλοποίηση της μεταφοράς αξίας από τον πληρωτή προς τον δικαιούχο πληρωμής. Συνεπώς, τα μετρητά λειτουργούν επίσης εφεδρικά σε περίπτωση προσωρινής μη διαθεσιμότητας των επιλογών ηλεκτρονικής πληρωμής, παραδείγματος χάρη, λόγω σφαλμάτων στα ηλεκτρονικά συστήματα έγκρισης και επεξεργασίας πληρωμών. Επί του παρόντος, όλες οι πληρωμές χωρίς μετρητά βασίζονται σε υπηρεσίες παρεχόμενες από εμπορικές οντότητες που επιβάλλουν χρεώσεις για τις επιμέρους συναλλαγές πληρωμών. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΚΤ επισημαίνει ότι η νέα δέσμη μέτρων για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα της Ένωσης θεσπίστηκε το 2020. Αυτή η δέσμη μέτρων περιλαμβάνει τη στρατηγική πληρωμών λιανικής, σκοπός της οποίας είναι η παροχή ασφαλών, ταχειών και αξιόπιστων εγχώριων και πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στην ΕΕ· και τη στρατηγική ψηφιακών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, σκοπός της οποίας είναι να καταστήσει τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες της Ευρώπης πιο φιλικές στις ψηφιακές τεχνολογίες, τηρώντας, ωστόσο, πολύ υψηλά πρότυπα όσον αφορά την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων σύμφωνα με τη στρατηγική της Επιτροπής για τα δεδομένα. Εναπόκειται στον νομοθέτη της Ένωσης να συγχρονίσει τους περιορισμούς στις πληρωμές σε μετρητά με τη μελλοντική διαθεσιμότητα των πανευρωπαϊκών λύσεων πληρωμών εξασφαλίζοντας υψηλά επίπεδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, προκειμένου να πληρούται η προϋπόθεση ύπαρξης άλλων πλήρως ισοδύναμων νόμιμων μέσων για τον διακανονισμό των νομισματικών οφειλών.

([60]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψη 67.

([61]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψη 78.

([62]) Βλ. παράγραφο 2.4 της γνώμης CON/2017/8, παράγραφο 2.1 της γνώμης CON/2019/41, παράγραφο 9.2.1 της γνώμης CON/2020/13, παράγραφο 2.3 της γνώμης CON/2020/21 και παράγραφο 7.2.1 της γνώμης CON/2021/9.

4.8. Όσον αφορά την αναλογικότητα τυχόν περιορισμού της ιδιότητας νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων σε ευρώ το Δικαστήριο απαιτεί όχι μόνον το μέτρο να είναι πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος, αλλά και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Η ΕΚΤ παρείχε επιπλέον καθοδήγηση στις προηγούμενες γνώμες της σχετικά με το αν οι εθνικοί περιορισμοί στην ιδιότητα νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων σε ευρώ είναι ανάλογοι. Ειδικότερα, η ΕΚΤ επισήμανε ότι όσο πιο ευρύς και γενικός είναι ο περιορισμός, τόσο πιο στενή πρέπει να είναι η ερμηνεία της απαίτησης αναλογικότητας του περιορισμού προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Όταν εξετάζεται εάν ένας περιορισμός είναι ανάλογος, πρέπει πάντα να εκτιμώνται οι δυσμενείς επιπτώσεις του και κατά πόσον μπορούν να υιοθετηθούν εναλλακτικά μέτρα για την εκπλήρωση του σχετικού σκοπού με λιγότερο δυσμενείς επιπτώσεις ([63]).

4.9. Στο παρόν πλαίσιο η ΕΚΤ παρατηρεί ότι η απαγόρευση που πρόκειται να θεσπιστεί από τον κανονισμό AML1 είναι απόλυτη. Δεν ακολουθεί την προσέγγιση βάσει κινδύνου που εφαρμόζεται έως τώρα στο πλαίσιο ΚΞΧ/ΧΤ, αλλά επηρεάζει όλους τους πολίτες και τους ταξιδιώτες στην Ένωση. Το Δικαστήριο επισήμανε, ωστόσο, ότι πρέπει να έχουν όλοι οι υπόχρεοι στην καταβολή πληρωμών εύκολη πρόσβαση στα εναλλακτικά νόμιμα μέσα πληρωμής ([64]) και, επομένως, υπέδειξε μια ανάγκη για θέσπιση εξαιρέσεων εάν κάτι τέτοιο δεν συνέβαινε. Στο στάδιο αυτό ο νομοθέτης δεν έχει, ειδικότερα, προτείνει τη συμπερίληψη εξαιρέσεων στον κανονισμό AML1 για την κάλυψη περιπτώσεων στις οποίες δεν είναι διαθέσιμα εναλλακτικά νόμιμα μέσα πληρωμής, παραδείγματος χάρη λόγω διακοπής ρεύματος ή άλλων σφαλμάτων των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών. Η ΕΚΤ επιθυμεί να ενθαρρύνει τη συμπερίληψη των εν λόγω τροποποιήσεων με σκοπό να ενισχυθεί η αναλογικότητα του επιδιωκόμενου μέτρου και να προβλεφθούν οι απαιτούμενες εξαιρέσεις στις περιπτώσεις στις οποίες δεν διατίθενται μέσα πληρωμής για την υλοποίηση άμεσων αυτοπρόσωπων πληρωμών. Οι εν λόγω εξαιρέσεις μπορούν να συμπληρωθούν από την απαίτηση εξακρίβωσης της ιχνηλασιμότητας μια συναλλαγής πληρωμής που πραγματοποιείται σε τραπεζογραμμάτια σε ευρώ με συγκρίσιμο τρόπο με τα εναλλακτικά μέσα πληρωμής, όπως με την τήρηση υποχρεώσεων σαφούς τεκμηρίωσης ή/και αναφοράς.

4.10. Ο κανονισμός AML1 απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση, τρία έτη από την ημερομηνία εφαρμογής του, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο στην οποία θα αξιολογείται η ανάγκη και η αναλογικότητα της περαιτέρω μείωσης για τις συναλλαγές μεγάλων ποσών σε μετρητά ([65]). Πρώτον, φαίνεται χρήσιμο να ευθυγραμμιστούν τα χρονοδιαγράμματα των άρθρων 62 και 63 του κανονισμού AML1 και να προβλεφθεί η πρώτη επανεξέταση μόνο μετά από πέντε έτη από την ημερομηνία εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, ώστε να αφεθεί αρκετά μεγάλο διάστημα, μετά το οποίο θα είναι επίσης διαθέσιμη και η έκθεση για την εφαρμογή του κανονισμού. Σε αυτό το πλαίσιο η ΕΚΤ υπογραμμίζει ότι για κάθε προγραμματισμένη επανεξέταση, η Επιτροπή πρέπει να παρέχει εμπεριστατωμένη έρευνα και εμπειρικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις των ορίων πληρωμών σε μετρητά και την αποτελεσματικότητά τους για την επίτευξη των επιδιωκόμενων σκοπών. Επιπλέον, τα εν λόγω εμπειρικά αποδεικτικά στοιχεία δεν συνεπάγονται αυτόματα την ανάγκη για περαιτέρω μείωση των ορίων των συναλλαγών σε μετρητά. Επομένως, το πεδίο εφαρμογής της απαιτούμενης επανεξέτασης από την Επιτροπή χρήζει αναθεώρησης έτσι ώστε να αξιολογούνται τόσο η ανάγκη όσο και η αναλογικότητα της *προσαρμογής* των ορίων των συναλλαγών σε μετρητά, αντί να διενεργείται η εν λόγω επανεξέταση αποκλειστικά από την άποψη της περαιτέρω μείωσής τους.

5. **Παράγοντες κινδύνου για τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη**

5.1. Ο κανονισμός AML1 ορίζει έναν ενδεικτικό κατάλογο των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων που υποδεικνύουν την ύπαρξη δυνητικά χαμηλότερου κινδύνου για τις διαδικασίες δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη που διεξάγονται από υπόχρεες οντότητας όσον αφορά τους πελάτες τους ([66]). Ο κατάλογος περιλαμβάνει επίσης τις «δημόσιες υπηρεσίες ή επιχειρήσεις». Προτείνεται να διευκρινιστεί ότι ο όρος «δημόσιες επιχειρήσεις» καλύπτει επίσης τις δημόσιες αρχές και τους οργανισμούς, καθώς και τις κεντρικές τράπεζες. Η οδηγία 2005/60/ΕΚ ([67]), η τρίτη οδηγία AML, χρησιμοποίησε τον όρο «δημόσιες αρχές». Η οδηγία 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής ([68]), η οποία θέσπισε μέτρα εφαρμογής της τρίτης οδηγίας AML, χρησιμοποίησε τον όρο «δημόσιες αρχές και οργανισμοί». Η οδηγία (ΕΕ) 2015/849, η τέταρτη οδηγία AML, χρησιμοποίησε τον όρο «δημόσιες υπηρεσίες ή επιχειρήσεις» ([69]). Σύμφωνα με την εμπειρία της ΕΚΤ, οι περισσότεροι αντισυμβαλλόμενοι της ΕΚΤ αντιλαμβάνονται ότι οι εν λόγω όροι περιλαμβάνουν τις κεντρικές τράπεζες. Εντούτοις, προς αποφυγή αμφιβολιών, προτείνεται διευκρίνιση της διατύπωσης.

([63]) Βλ. παράγραφο 2.7 της γνώμης CON/2017/8.
([64]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Ιανουαρίου 2021, Hessischer Rundfunk, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19, ECLI:EU:C:2021:63, σκέψη 77.
([65]) Βλ. άρθρο 63 στοιχείο β) του κανονισμού AML1.
([66]) Βλ. παράρτημα II του κανονισμού AML1.
([67]) Βλ. άρθρο 11 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της οδηγίας 2005/60/ΕΚ.
([68]) Βλ. άρθρο 3 της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής, της 1ης Αυγούστου 2006, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση (ΕΕ L 214 της 4.8.2006, σ. 29).
([69]) Βλ. παράρτημα II παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.

6. **Ορισμός των κρυπτοστοιχείων**

6.1. Ο κανονισμός AML1 αντικαθιστά τον όρο «εικονικά νομίσματα» που εισήγαγε στην οδηγία (ΕΕ) 2015/849 η οδηγία (ΕΕ) 2018/843 ([70]) με τον όρο «κρυπτοστοιχεία». Η ΕΚΤ επικροτεί αυτήν την αλλαγή, καθώς ο όρος «εικονικά νομίσματα» ενδέχεται να οδηγήσει σε παρανοήσεις ως προς τη φύση των εν λόγω τύπων περιουσιακών στοιχείων, τα οποία δεν είναι νομίσματα.

6.2. Η ΕΚΤ κατανοεί επίσης ότι η συμπερίληψη της κατηγορίας των παρόχων υπηρεσιών κρυπτοστοιχείων στο πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου κανονισμού αποσκοπεί στην εναρμόνιση του πλαισίου ΚΞΧ/ΧΤ της Ένωσης με τις τροποποιηθείσες συστάσεις της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης (εφεξής η «FATF»). Υπό αυτό το πρίσμα δεν είναι, ωστόσο, σαφές εάν ο ορισμός των κρυπτοστοιχείων που χρησιμοποιείται στον κανονισμό AML1 καλύπτει όλους τους τύπους εικονικών περιουσιακών στοιχείων, όπως ορίζονται στις συστάσεις FATF. Οι συστάσεις FATF ορίζουν το εικονικό περιουσιακό στοιχείο ως «ψηφιακή αναπαράσταση αξίας που μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ψηφιακής συναλλαγής ή μεταβίβασης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς πληρωμών ή επενδύσεων. Τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία δεν περιλαμβάνουν τις ψηφιακές αναπαραστάσεις παραστατικών νομισμάτων, τίτλων και άλλων χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχεία που καλύπτονται ήδη σε άλλα σημεία των συστάσεων FATF» ([71]). Ο κανονισμός AML1 επαναλαμβάνει τον ορισμό του κρυπτοστοιχείου ([72]) ο οποίος εισήχθηκε στον προτεινόμενο κανονισμό MiCA και ορίζει το «κρυπτοστοιχείο» ως «ψηφιακή αναπαράσταση αξίας ή δικαιωμάτων που μπορούν να μεταβιβαστούν και να αποθηκευτούν ηλεκτρονικά, με χρήση τεχνολογίας κατανεμημένου καθολικού ή παρόμοιας τεχνολογίας» ([73]). Επομένως, ο ορισμός της FATF είναι τεχνολογικά ουδέτερος, ενώ ο ορισμός του κανονισμού AML1 περιορίζεται στα εικονικά περιουσιακά στοιχεία που βασίζονται σε τεχνολογία κατανεμημένου καθολικού ή παρόμοια τεχνολογία. Φαίνεται τουλάχιστον θεωρητικά δυνατό τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία να βασίζονται επίσης σε άλλη τεχνολογία, οπότε δεν θα καλύπτονται από τον κανονισμό AML1.

6.3. Εφόσον εξεταστεί ένας ευρύτερος, τεχνολογικά ουδέτερος ορισμός από τους συννομοθέτες με σκοπό τη διασφάλιση της συμβατότητας του πλαισίου της Ένωσης με τις συστάσεις FATF, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν επίσης επιλογές πολιτικής όσον αφορά τις ψηφιακές αναπαραστάσεις αξίας που ενδεχομένως να πρέπει να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού AML1.

Στις περιπτώσεις που η ΕΚΤ συνιστά την τροποποίηση της προτεινόμενης οδηγίας ή του προτεινόμενου κανονισμού, συγκεκριμένες προτάσεις διατύπωσης περιλαμβάνονται σε τεχνικό κείμενο εργασίας και συνοδεύονται από τη σχετική αιτιολογία. Το τεχνικό κείμενο εργασίας διατίθεται στην αγγλική γλώσσα στον δικτυακό τόπο EUR-Lex.

Φρανκφούρτη, 16 Φεβρουαρίου 2022.

Η Πρόεδρος της ΕΚΤ
Christine LAGARDE

([70]) Βλ. άρθρο 1 παράγραφος 2 στοιχείο δ) της οδηγίας (ΕΕ) 2018/843.
([71]) Βλ. σελίδα 130 των συστάσεων FATF. Διατίθενται στον δικτυακό τόπο της FATF στη διεύθυνση https://www.fatf-gafi.org/
([72]) Βλ. άρθρο 2 παράγραφος 13 του κανονισμού AML1.
([73]) Βλ. άρθρο 2 παράγραφος 3 του προτεινόμενου κανονισμού MiCA.